

ერაყის ომის გავლენა აშშ–თურქეთის ურთიერთობებზე

ლელა კუთხაშვილი

*სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტზე პოლიტიკის მეცნიერებების მაგისტრის
აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნების შესაბამისად*

პოლიტიკის მეცნიერება

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: გიორგი ნოდია, სრული პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2014

ანოტაცია

სამაგისტრო ნაშრომი ეხება, აშშ–თურქეთს შორის ურთიერთობის გაციების ძირითადი მიზეზების შესწავლას 2002 წლიდან დღემდე. კვლევის მიზანია მიმოვიხილო ის ფაქტორები, რაც ხელს უშლის მათ თანამშრომლობას. მაგალითად, ამგვარ ფაქტორებად განვიხილავ სამართლიანობის და განვითარების პარტიის სათავეში მოსვლას რეჟიმე თაიფ ერდოღანის მეთაურობით, რომლის წევრებს „ნეოსმანური“ და „ისლამური“ იდეები აქვთ. გარდა ამისა, შევხებით მთავრობის დაპირისპირებას ისრაელთან და დაახლოებას ყოფილ მტრებთან, იგულისხმება, ირანი, სირია, პალესტინა, ერაყი.

საკვლევი კითხვა შემდეგია: აშშ–თურქეთის ურთიერთობების გაციება ერაყის ომის ბრალია თუ გამოწვეულია თურქეთის საგარეო პოლიტიკის ცვლილებით? ყურადღებას გავამახვილებ ერაყის ომზე, რომლის დროსაც მკაფიოდ გამოჩნდა აზრთა სხვადასხვაობა ძველ მოკავშირე ქვეყნებს შორის. ნაშრომის განხილვისას შევეცდები წარმოდგენა შეიქმნას შემდეგ საკითხებზე: თურქეთის ახალი პოლიტიკური ელიტის იდეოლოგია და საგარეო პოლიტიკის წარმოება; მისი თანამშრომლობა აშშ–თან; თურქეთში ანტიამერიკული განწყობის ზრდა; თურქეთის მთავრობის ამბიციები და სამეზობლო პოლიტიკა.

ჩატარებული კვლევის შედეგად ჩამოყალიბდა შემდეგი ჰიპოთეზა: თურქეთის საგარეო პოლიტიკის ცვლილებამ გამოიწვია აშშ–თურქეთს შორის ურთიერთობების გაციება 2002 წლიდან დღემდე. ამ მოსაზრების დამტკიცებას შევეცდები კონსტრუქტივისტული თეორიის მეშვეობით, რომელიც ორ ქვეყანას შორის ურთიერთობისას გადამწყვეტ როლს ანიჭებს მონაწილე მხარეების იდეებს, ინტერესებსა და ხედვებს. ჩვენს შემთხვევაში, თურქეთში მოვიდა ახალი მთავრობა განსხვავებული საგარეო პრიორიტეტებით, რამაც გამოიწვია მისი დაახლოება ახლო აღმოსავლეთთან და დაშორება აშშ–თან.

Annotation

The Master's paper deals to examine the main reasons of cooling the relation between USA-Turkey from 2002 to present. The study aims to discuss the factors that hinder the cooperation. For example, will be considered such factors as the "Justice and Development Party" came in authority led by Recep Tayyip Erdogan with "Neo-Otoman" and "Islamic" ideas. In addition, we discuss the government's confrontation with Israel and reconciliation with former enemies such as Iran, Syria, Palestine and Iraq.

The Research Question is: US-Turkish relations cooled because of Iraq war or caused by the change in Turkish foreign policy? I focus on Iraq war, which clearly showed the differences between the old allies. I'll try to create the perception about these issues: the ideology of Turkey's new political elite and the foreign policy; its cooperation with the US; the rise of anti-Americanism in Turkey; neighborhood policy and government's ambitions.

The study has formed the next hypothesis: Turkey's foreign policy shift has led to a cooling of relations between US-Turkey from 2002 to the present. I'll try to prove this opinion through the theory of constructivist, which pays attention to parties, ideas, interests and visions in two country's relation. In our case, new government of Turkey came with the different foreign policy priorities, which is closer to the Middle East and far away from the US.